

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра туристичного бізнесу та країнознавства

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-
педагогічної
роботи

«_____» _____ 2019 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

Економіка України

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

галузь знань 24 Сфера обслуговування

спеціальність 242 Туризм

освітня програма Туризм

спеціалізація _____

вид дисципліни За вибором

факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

2020/2021 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

«20» червня 2019 року, протокол № 15

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Писаревський М. І., старший викладач кафедри туристичного бізнесу та країнознавства

Програму схвалено на засіданні кафедри туристичного бізнесу та країнознавства

Протокол від «19» червня 2019 року № 12

Завідувач кафедри туристичного бізнесу та країнознавства

_____ Парфінєнко А.Ю.
(підпис)

Програму погоджено методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Протокол від «19» червня 2019 року №11

Голова методичної комісії факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

_____ Григорова-Беренда Л.І.
(підпис)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни “Економіка України ” складена відповідно до освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми підготовки бакалавра за спеціальністю 242 «Туризм».

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

Метою викладання дисципліни є забезпечення студентів знаннями з питань сучасної системи країни, її структурної та територіальної організації, тенденціями та стратегією розвитку, місцем у міжнародному поділі праці.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

Основними завданнями дисципліни є:

- оцінка факторів виробництва та ступінь їх впливу на розвиток виробничих сил країни;
- аналітичний огляд галузевої структури господарства;
- регіональний аналіз соціально-економічного розвитку України;
- набуття студентами комплексних систематизованих знань щодо формування національної економіки України;
- визначення місця України в сучасних геополітичних та гео економічних просторах;
- визначення місця, ролі та стратегії держави в міжнародному поділі праці в умовах глобальних трансформацій.

1.3. Кількість кредитів 3.

1.4. Загальна кількість годин 90.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
за вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
2-й	2-й
Семестр	
3-й	3-й
Лекції	
32 год.	14 год (4 год. ауд./10 год. дист.)
Практичні, семінарські заняття	
16 год.	год.
Самостійна робота	
42 год.	76 год.
В тому числі індивідуальні завдання	
10 год.	

1.6. Заплановані результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми студенти повинні досягти таких результатів навчання:

- **розуміти** особливості розвитку і функціонування економіки України в умовах глобального економічного середовища;
- **вміти** опрацьовувати інформацію, яка характеризує сучасний стан і перспективи розвитку економіки України;
- **використовувати** професійно-профільовані знання й практичні навички для аналізу рівня розвитку економіки України та пошуку шляхів підвищення її конкурентоспроможності.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Передумови розвитку національної економічної системи

Тема 1. Економічна система держави як наукова категорія

Суб'єкти національної економіки, її найважливіші ознаки та моделі розвитку.
Найважливіші показники рівнів розвитку національної економіки.

Тема 2. Фактори виробництва

Сукупний ресурсний потенціал України.
Геополітичне розміщення України та оцінка її територіальних ресурсів.
Природні умови та ресурси (природно-ресурсний потенціал)

Тема 3. Населення та трудові ресурси

Чисельність та розселення населення, демографічна ситуація в Україні.
Трудові ресурси та зайнятість населення в Україні.
Національний состав України.

Розділ 2. Національне господарство України.

Тема 4. Загальні риси господарства України

Територіальна структура народного господарства України
Функціональна структура народного господарства України
Галузева структура (сфери виробництва)

Тема 5. Промисловість України.

Паливно-енергетичний комплекс
Металургійний комплекс
Машинобудівний комплекс
Хімічний комплекс виробництв
Індустріально-будівний комплекс
Лісопромисловий комплекс
Легка промисловість
Харчова промисловість

Тема 6. Сільськогосподарський комплекс України.

Загальні риси розвитку
Рослинництво
Тваринництво
Агропромисловий комплекс, соціально-економічно й екологічні аспекти його розвитку.

Тема 7. Туристична інфраструктура України

Сучасний туристичний ринок та його складові.
Типи туристичних ринків.
Сутність економічної діяльності в галузі туризму.
Туристичний комплекс України.
Стратегія розвитку туризму в Україні.

Тема 8. Сучасний стан фінансово-кредитної системи України

Державні фінанси України.
Фінанси підприємств та організацій, населення.
Фінансово-банківська система.
Перспективи розвитку фінансово-кредитної системи України.

Тема 9. Інвестиції та інноваційна діяльність.

Інвестиційна політика України.
Науково-технічна та інноваційна політика України.
Проблеми та перспективи інвестиційної та інноваційної діяльності в Україні.

Тема 10. Особливості формування зовнішньоекономічних зв'язків України

Державне регулювання ЗЕД в Україні.
Основні види ЗЕД України. Структура та географія зовнішньоекономічних зв'язків України.
Перспективи розвитку ЗЕД України.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усьо го	у тому числі					усьо го	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с. р.		л	п	лаб	інд	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Передумови розвитку національної економічної системи												
Тема 1. Економічна система держави як наукова категорія	8	2	2			4	10	2				8
Тема 2. Фактори виробництва	6	2	2			4	8	2				6
Тема 3. Населення та трудові ресурси	8	2	2			4	10	2				8
Тема 4. Національне господарство України	8	2	2			4	6					6
Разом за розділом 1	30	8	6			16	34	6				28
Розділ 2. Модернізація економіки та особливості її здійснення в Україні												
Тема 5. Особливості розвитку національної туристичної індустрії.	10	4	2			4	10	2				8
Тема 6. Інфраструктура як наукова категорія	10	4	2			4	10	2				8
Тема 7 Особливості регіонів та регіональної політики в Україні	8	4	2			2	8					8
Тема 8. Сучасний стан фінансово-кредитної системи України	8	4	2			2	10	2				8
Тема 9. Інвестиції та інноваційна діяльність	6	4				2	6					6
Тема 10. Особливості формування зовнішньоекономічних зв'язків України.	8	4	2			2	8	2				6
Разом за розділом 2	50	24	10			16	46	8				38
Підготовка до захисту контрольної роботи	10					10	10					10
Усього годин	90	32	16			42	90	14				76

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Тема 1. Економічна система держави	Найважливіші показники рівнів розвитку національної економіки. Геополітичне розміщення України.	2
Тема 2. Фактори виробництва	Природні умови та ресурси (природно-ресурсний потенціал) України.	2
Тема 3 Населення та трудові ресурси	Трудові ресурси та зайнятість населення в Україні. Національний склад України	2
Тема 4 Національне господарство України	Промисловість України Сільськогосподарський комплекс України	2
Тема 5 Особливості розвитку національної туристичної індустрії	Сутність економічної діяльності в галузі туризму. Туристичний комплекс України Стратегія розвитку туризму в Україні	2
Тема 6 Інфраструктура як наукова категорія	Соціальна інфраструктура України та проблеми її розвитку Регіональний аналіз соціально-економічного розвитку України	2
Тема 7. Сучасний стан фінансово-кредитної система	Державні фінанси України Фінансово-банківська система	2

	Перспектива розвитку фінансово-кредитної системи України	
Тема 8. Інвестиції та інноваційна діяльність	Науково-технічна та інноваційна політика України. Проблеми та перспективи інвестиційної та інноваційної діяльності в Україні.	2
Тема 9 Особливості формування зовнішньоеко номічних зв'язків України	Структура та географія зовнішньоекономічних зв'язків України. Перспективи розвитку ЗЕД України.	
	Разом	16

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
1.	Найважливіші показники рівнів розвитку національної економіки. Геополітичне розміщення України. Природні умови та ресурси (природно-ресурсний потенціал) України. Підготовка до опитування та аналізу питань згідно плану..	4	8
2.	Фактори виробництва Сукупний ресурсний потенціал Природно-ресурсний потенціал Підготовка до опитування та аналізу питань згідно плану.	4	6
3.	Трудові ресурси та зайнятість населення в Україні. Національний состав України. Підготовка виступів з доповідями та презентаціями за вказаним планом	4	8
4.	Промисловість України. Сільськогосподарський комплекс України. Підготовка виступів з доповідями та презентаціями за вказаним планом..	4	6
5.	Сутність економічної діяльності в галузі туризму. Туристичний комплекс України. Стратегія розвитку туризму в Україні. Підготовка до опитування та аналізу питань згідно плану.	4	8
6.	Сільськогосподарський комплекс України Рослинництво Тваринництво Агропромисловий комплекс України Підготовка до опитування та аналізу питань згідно плану.	4	8
7.	Соціальна інфраструктура України та проблеми її розвитку. Регіональний аналіз соціально-економічного розвитку України. Підготовка виступів з доповідями та презентаціями за вказаним планом.	2	8
8.	Фінансово-банківська система. Перспективи розвитку фінансово-кредитної системи України. Підготовка до опитування та аналізу питань згідно плану..	2	8
9	Науково-технічна та інноваційна політика України. Проблеми та перспективи інвестиційної та інноваційної діяльності в Україні. Підготовка виступів з доповідями та презентаціями за вказаним планом.	2	8
10	Структура та географія зовнішньоекономічних зв'язків України. Перспективи розвитку ЗЕД України. Підготовка до опитування та аналізу питань згідно плану.	2	8
11	Підготовка до контрольної роботи	10	10
	Загалом	42	76

6. Індивідуальні завдання

Контрольна робота за обраною темою

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (контрольна робота) студента є видом позааудиторної самостійної роботи студента навчального чи навчально-дослідницького характеру, яке виконується в процесі вивчення програмного матеріалу навчального курсу і завершується разом із складанням підсумкового іспиту чи заліку із даної навчальної дисципліни. Метою такого виду роботи виступає самостійне вивчення частини програмного матеріалу, систематизація, поглиблення, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань студента з навчального курсу та розвиток навичок самостійної роботи.

Індивідуальні завдання з дисципліни сприяють більш поглибленому вивченню студентом теоретичного матеріалу, формуванню вмінь використання знань для вирішення відповідних практичних завдань.

Для покращення підготовки майбутнього спеціаліста, поглиблення запропонованого під час лекцій матеріалу застосовуються індивідуальні завдання (за обраною темою. При оформленні такого різновиду робіт слід дотримуватися рекомендацій щодо виконання робіт подібної форми.

Друк тексту – на стандартному аркуші білого паперу формату А4 (210х297 мм); комп'ютерний набір – 14 кегль, 1,5 інтервали, шрифт Times New Roman; розмір полів: ліве – 30 мм, праве – 15 мм, верхнє – 20 мм, нижнє – 20 мм. Абзацний відступ – 1,0 см. Розділи основної частини нумеруються арабськими цифрами в межах усієї роботи.

Всі наведені в контрольній роботі цитати, перефразовані положення і цифрові дані, отримані іншими авторами, повинні мати посилання на джерела. Вони наводяться після згадки джерела або цитати з нього. Посилання на джерела слід писати у квадратних дужках, наприклад, посилання [7, с. 25] означає: 7 – порядковий номер, під яким значиться літературне джерело у списку, 25 – сторінка цитованого джерела. Перелік використаних джерел рекомендується складати за абеткою в наступній послідовності:

- закони України (у хронологічному порядку);
- укази Президента України, декрети й ухвали Кабінету Міністрів України;
- літературні джерела в алфавітному порядку: монографії, підручники, посібники, брошури, журнальні та газетні статті;
- іншомовні та електронні джерела інформації.

Загальний обсяг роботи не повинен перевищувати 20 сторінок.

Навчально-дослідна робота повинна містити:

- Титульний аркуш (назва навчального закладу, тема, дисципліна в рамках якої виконується робота, виконавець, керівник);
- Зміст (містить найменування та номери початкових сторінок усіх розділів, підрозділів та пунктів);
- Вступ;
- Основна частина;
- Список використаної літератури
- Додатки (при необхідності).

Форма проведення підсумкового оцінювання виконаної роботи – публічна доповідь (3-4 хвилини) з подальшим відкритим обговоренням. При оцінюванні виконаних завдань враховується ступінь розкриття теми та відображення головного змісту, глибина опрацювання відповідних тематичних джерел інформації, логічність викладу, здатність робити висновки з проведеного дослідження, відповідність технічного оформлення зазначеним нормам, якість підсумкової доповіді. Оцінка дається кожному з вказаних елементів виконаної роботи і входить до відповідного розділу .

Критерії оцінювання контрольних робіт

1	Оформлення роботи відповідно до вимог стандарту	1 бал
2	Структурно-логічна побудова роботи, актуальність (зміст вступу)	до 2 балів
3	Виклад основної частини	до 2 балів
4	Висновки	до 2 балів
5	Підсумкове оцінювання роботи – публічна доповідь	до 3 балів
	Разом (максимальна кількість):	10 балів

Перелік тем контрольних робіт

1. Основні напрями в зовнішньоекономічній діяльності України з іншими країнами світу.
2. Особливості розвитку економіки в сучасних умовах.
3. Підприємницька діяльність та її види.
4. Характеристика сучасного ринку праці в Україні. Основні проблеми ринку праці.
5. Конкуренція та її роль в умовах ринку. Методи конкурентної боротьби.
6. Водні ресурси України і їх роль в економіці.
7. Земельні надра України.
8. Переваги та недоліки економіки перехідного періоду.
9. Мета та зміст бізнесу.
10. Гроші та їх основні властивості. Валюти основних країн.
11. Основні галузі економіки України та їх роль в розвитку держави.
12. Малий, середній та великий бізнес та їх основні ознаки.
13. Економічна стратегія України на шляху до Євроінтеграції.
14. Співпраця України з міжнародними економічними організаціями.
15. Вплив світової економічної кризи на національну економіку.
16. Структура ВВП України: пропорції, тенденції. Порівняння структури ВВП провідних країн світу.
17. Україна в сучасних світогосподарських процесах.
18. Стратегії виходу українських підприємств на міжнародні ринки.
19. Стан індустрії туризму в Україні.
20. Оцінка рекреаційних можливостей України.
21. Роль технопарків та технополісів в інноваційній діяльності країни.
22. Енергозбереження – один з ключових напрямків покращення стану економіки країни.
23. Стратегія економічних відносин України з іншими країнами світу.

7. Методи контролю

Засвоєння тем розділів (поточний контроль) здійснюється на семінарських та практичних заняттях відповідно до контрольних цілей. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки студентів до виконання конкретної роботи.

Підсумковий контроль засвоєння модулів здійснюється по їх завершенню на основі проведення модульних контрольних робіт. Завданням модульного контролю є оцінювання знань, умінь та практичних навичок студентів, набутих під час вивчення певного блоку тем.

Семестровий підсумковий контроль проводиться відповідно до навчального плану

у вигляді семестрового іспиту в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному даною програмою дисципліни.

Застосовуються такі методи контролю підготовки студентів:

- усні відповіді на семінарських заняттях;
- письмового експрес-контролю;
- колоквіум;
- тестові завдання;
- виконання творчих завдань;
- розв'язування ситуаційних задач;
- виконанням індивідуальної семестрової роботи (реферати, аналітичні обзори).

Оцінка успішності студента є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою з урахуванням оцінок засвоєння окремих розділів.

Критерії оцінки успішності та результатів навчання студента

Критерії оцінки усного опитування на семінарських заняттях (за п'ятибальною шкалою) встановлюються за такими критеріями:

- розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;
- ступінь засвоєння фактичного матеріалу курсу;
- опрацювання матеріалу з основної та додаткової літератури;
- уміння поєднувати теорію з практикою при складанні ділових документів;
- логіка, структура, стиль викладу матеріалу при виступах в аудиторії, вміння захищати свою позицію та здійснювати узагальнення інформації, отриманої з відповідей інших осіб.

«5» балів студент отримує, якщо його відповідь повністю відповідає визначеним критеріям. Студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу.

«4» бали студент отримує, якщо достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.

«3» бали отримує студент, коли не достатньо володіє навчальним матеріалом, продемонстрував, хоча і не в повному обсязі, але в цілому, правильні знання програми курсу без використання необхідної літератури, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.

«2-0» балів отримує студент, коли не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності.

8. Схема нарахування балів

Поточний контроль та самостійна робота										Сума		
Розділ 1					Розділ 2					Разом	Екзам ен	Разом
T1	T2	T3	T4	KP 1	T5	T6	T7	T8	KP			
5	5	5	5	10	5	5	5	5	10	60	40	100
опитува ння	доповідь	доповідь	опитуван ня	Поточний кон троль	доповідь	опитува ння	доповідь	опитування	Захист			

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	За чотирьохрівневою шкалою	За дворівневою шкалою
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

9. Рекомендована література

Основна література

1. Базилевич В. Д. Макроекономіка : підручник / В. Д. Базилевич, К. С. Базилевич, Л. О. Баластрик ; за ред. В. Д. Базилевича. – К. : Знання, 2007. – 703 с.
2. Гринів Л. С. Національна економіка : навч. посіб. / Л. С. Гринів, М. В. Кічурчак. – Львів : Магнолія, 2009. – 464 с.
3. Голіков А.П., Казакова Н.А., Шуба О.А. Економіка України: навч.посібник. - К.Знання, 2009. - 286с.
4. Дейнека О.Г. Розміщення продуктивних сил України. Навчальний посібник. Курс лекцій. - Харків: 2001. - 120 с.
5. Економіка сучасної України. Хомяков В. І., Бакум І. В. Навчальний посібник -К.: Кондор, 2009 - 424с.
- 6.Паламарчук М.М., Паламарчук О.М. Економічна і соціальна географія України з основами теорії: Посібник для викладачів економічних і географічних факультетів вузів. - К.: Знання, 1998. - 416 с.
7. Економіка України: стратегія і політика довгострокового розвитку / [В. М. Геєць, В. П. Александрова, Т. І. Артьомова та ін.] / Ін-т екон. прогнозування. – К. : Фенікс, 2003. – 1006 с.
8. Економічний розвиток України: інституціональне та ресурсне забезпечення : монографія / О. М. Алімов, А. І. Даниленко. В. М. Трегобчук [та ін.]. – К. : Об'єднаний ін-т економіки НАН України, 2005. – 540 с.
9. Економічна енциклопедія : у 3 т. / Б. Д. Гаврилишин (голова ред. ради), С. В. Мочерний (відп. ред.) [та ін.]. – К. : Академія, 2000 – 2002.

Допоміжна література

10. Злупко С. М. Проблеми формування і розвитку національної економіки в науковій творчості Івана Франка // Економіка України. – 2007. – № 7. – С. 55–62.
11. Иванов Ю. О глобальном международном сопоставлении ВВП по 146 странам мира / Ю. Иванов // Вопросы экономики. – 2008. – №5. – С. 22–35.
12. Клинов В. Мировая экономика: прогноз до 2050 г. / В. Клинов // Вопросы экономики. – 2008. – №5. – С. 62–79.
13. Методы исследования экономических процессов : [монография] / под ред. Ф. В. Зиновьева. – Саки : ПП «Підприємство Фенікс», 2010. – 288 с.
14. Михасюк І. Державне регулювання економіки в умовах глобалізації / І. Михасюк. – Львів : Вид-во ЛНУ ім. Івана Франка, 2000. – 39 с.
15. Рудь А. И. Снижение энергоемкости ВВП, как форма рационального использования хозяйственного потенциала Украины / А. И. Рудь // Социальная экономика. – 2010. – №2. – С. 253–257.
16. Стратегія економічного і соціального розвитку України (2004-2015 роки) : Шляхом Європейської інтеграції / [А. С. Гальчинський, В. М. Геєць, С. Г. Бабенко та ін.] / Нац. ін.-т. стратег. досліджень ; Ін-т екон. прогнозув. НАН України ; Мін-во економіки з питань європ. Інтеграції України. – К. : ІВЦ Держкомстату України, 2004. – 416 с.
19. Енергетична стратегія України на період до 2030 р.: Постанова Кабінету Міністрів України від 15.03.2006 № 145-р). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon1.rada.gov.ua>

10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. <http://www.delukr.cec.eu.int> — офіційний сайт Представництва Європейської Комісії в Україні.
2. http://www.president.gov.ua/topics/prior_eurochoice — офіційне Інтернет-представництво Президента України / Європейський вибір.
3. <http://www.ukraine-eu.mfa.gov.ua> — сайт співпраці України з ЄС.
4. <http://www.ukrstat.gov.ua> — офіційний сайт Державного комітету статистики України.
5. Innovations in National Energy Efficiency Strategies and Action Plans. Working paper. The International Energy Agency in Association with the European Commission and the European Energy Network. OECD / IEA, 2009 [Електронний ресурс]. – Режим доступу :<http://www.iea.org/publications>
6. <https://ru.coursera.org/learn/principles-of-macroeconomics>
7. <https://ru.coursera.org/course/ecfoodandyou>
8. http://courses.prometheus.org.ua/courses/NaUKMA/103/2015_T1